

# หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

อายุ 3-4 ปี



## คำนำ

ตามที่รัฐบาล มีนโยบายให้พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างจริงจัง เพื่อให้การศึกษา  
ระดับปฐมวัย นี้ ได้มีการพัฒนาความพร้อม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก หลักสูตร  
สถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ใช้เป็น  
แนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และ จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้  
เติบโต มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข  
เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพต่อไป

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เล่มนี้  
คงจะเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการปฐมวัยศึกษา  
สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ชุมชน และบรรลุผลตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนด

คณะผู้จัดทำ

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

## คำชี้แจง

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอายุ ๓ - ๔ ปี เล่มนี้ จัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ได้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะเด็กในวัยนี้ ร่างกายและสมองกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้สำรวจเล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิด แก้ปัญหา เลือก ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ความรัก ความเอาใจใส่เด็กในวัยนี้

ดังนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องศึกษา และทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นี้ โดยเฉพาะผู้ดูแลเด็ก ต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่เรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แนวทางการจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต่อไป

เอกสารเล่มนี้ มีจุดเน้นที่ผู้ดูแลเด็กต้องทำความเข้าใจมากที่สุด คือ ตารางวิเคราะห์มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ / สภาพที่พึงประสงค์ / สาระการเรียนรู้ (สาระที่ควรเรียนรู้ - ประสบการณ์สำคัญ) ซึ่งทุกเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และจะต้องจัดให้มีในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการ

## สารบัญ

| เรื่อง  | หน้า    |
|---|---------|
| คำนำ  |         |
| คำชี้แจง  |         |
| ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย                          | ๑       |
| คำขวัญ / ปรัชญา /เอกลักษณ์/อัตลักษณ์/วิสัยทัศน์ /พันธกิจ/เป้าหมาย                 | ๒       |
| มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ / คุณลักษณะตามวัย                                   | ๓ - ๗   |
| โครงสร้างของหลักสูตร  | ๘       |
| - ตารางกำหนดเวลาเรียน   |         |
| - ตารางกิจกรรมประจำวัน  | ๘       |
| - ตารางวิเคราะห์มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ / สภาพที่พึงประสงค์เด็กอายุ ๓ - ๔ ปี          | ๙ - ๑๘  |
| - สาระการเรียนรู้   | ๑๙ - ๒๔ |
| - ประสพการณ์สำคัญ   |         |
| - สาระที่ควรเรียนรู้  |         |
| การจัดประสพการณ์  | ๒๕ - ๓๐ |
| - ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี  | ๓๑ - ๔๐ |
| - การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ / การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้                     | ๔๓ - ๔๙ |
| - การประเมินพัฒนาการ  | ๕๐      |
| การบริหารจัดการหลักสูตร   | ๕๔      |
| ภาคผนวก   |         |
| - ข้อมูลทั่วไป(ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน) |         |
| - คณะทำงาน  |         |
| - ตัวอย่าง แผนการจัดประสพการณ์  |         |

## หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย (อายุ 3-4 ปี)

### ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และ ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

### วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

### หลักการ

หลักการเป็นการแสดงให้เห็นถึงหลักการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งในหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีรายละเอียดของหลักการไว้ ดังนี้

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับครู ผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็ก มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและกิจกรรม ที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิตและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

## คำขวัญ

อบอุ่นเหมือนบ้าน พัฒนาการสมวัย เรียนดีมีวินัย ใส่ใจคุณธรรม

## ปรัชญา

ร่างกายสดใส จิตใจเบิกบาน พัฒนาการทุกด้านสู่มาตรฐานปฐมวัย

## เอกลักษณ์

เด็กเล็กเบิกบาน อาคารน่าอยู่

## อัตลักษณ์

ยิ้มง่าย ไหว้สวย

### วิสัยทัศน์ (VISION)

"เด็กมีความพร้อม ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรม ชุมชนเกื้อหนุน ทุกคนภาคภูมิใจ

### พันธกิจ (MISSION)

๑. พัฒนาความพร้อมของเด็กทุกด้าน ตามศักยภาพ
๒. พัฒนาผู้ดูแลเด็ก และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก และชุมชน
๓. พัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ให้สะอาด น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน มีความร่มรื่น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๔. ประสานชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด ภาครัฐ และเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

### เป้าหมายเพื่อการพัฒนา(Goal)

- ๑) เด็กมีความพร้อมและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย
- ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีบรรยากาศ และวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตรพนักงานพลังสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบมีเอกลักษณ์โดดเด่นใช้ศูนย์ฯ เป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพในการเรียนรู้
- ๓) ครูผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นท้องถิ่น
- ๔) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบเครือข่าย/ผู้อุปถัมภ์ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

## หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๔ ปี

### จุดหมาย

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
๒. สุขภาพจิตดีมีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

### มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

#### 1. การพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

#### 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
- มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
- มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม

#### 3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
- มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

#### 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
- มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้

ได้เหมาะสมกับวัย

ตารางมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์เด็กอายุ ๓ - ๔ ปี

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

| ตัวบ่งชี้                              | สภาพที่พึงประสงค์  |
|--|--|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี  |
| ๑.๑ น้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์             | ๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย                            |
| ๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี        | ๑.๒.๑ ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ |
|  | ๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม            |
|  | ๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา   |
|  | ๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา  |
| ๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น | ๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ                     |

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

| ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์                                  |
|--|--|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี                                      |
| ๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้ | ๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้                        |
|  | ๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับที่ได้               |
|  | ๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้                              |
|  | ๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย               |
| ๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน                              | ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว |
|  | ๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตามแบบ                        |
|  | ๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ ซม.ได้ |

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตและมีความสุข

| ตัวบ่งชี้                               | สภาพที่พึงประสงค์                                   |
|---|---|
|   | อายุ ๓ - ๔ ปี                                       |
| ๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม     | ๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ |
| ๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น | ๓.๑.๒ กล้าพูดกล้าแสดงออก                            |
|   | ๓.๒.๑ แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง                   |



**มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว**

| ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์   |
|--|---|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๔.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว | ๔.๑.๑ สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ                           |
|  | ๔.๑.๒ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี                    |
|  | ๔.๑.๓ สนใจมีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลงจังหวะและดนตรี |

**มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม**

| ตัวบ่งชี้                                      | สภาพที่พึงประสงค์   |
|--|---|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๕.๑ ซื่อสัตย์ สุจริต                           | ๕.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น |
| ๕.๒ มีความเมตตากรุณามีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน | ๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อนและเมตตาสัตว์เลี้ยง                      |
|  | ๕.๒.๒ แบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ                         |
| ๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น                  | ๕.๓.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น               |
| ๕.๔ มีความรับผิดชอบ                            | ๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ          |

**มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**

| ตัวบ่งชี้                                     | สภาพที่พึงประสงค์  |
|---|--|
|   | อายุ ๓ - ๔ ปี  |
| ๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน | ๖.๑.๑ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ                                   |
|   | ๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง                                    |
|   | ๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ                        |
| ๖.๒ มีวินัยในตนเอง                            | ๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ                   |
| ๖.๓ ประหยัดและพอเพียง                         | ๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ |

**มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย**

| ตัวบ่งชี้                                     | สภาพที่พึงประสงค์   |
|---|---|
|   | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม           | ๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ |
|   | ๗.๑.๒ ทิ้งขยะให้ถูกที่  |
| ๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักษาความเป็นไทย | ๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ                  |
|   | ๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ                     |
|   | ๗.๒.๓ หยุดยืนเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี |

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

| ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์   |
|--|---|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล     | ๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน            |
| ๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น                   | ๘.๒.๑ เล่นร่วมกับเพื่อน                                       |
|  | ๘.๒.๒ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยเมื่อมีผู้ชี้แนะ |
| ๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม | ๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ                       |
|  | ๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ             |
|  | ๘.๓.๓ ยอมรับการประนีประนอมแก้ปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ            |

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

| ตัวบ่งชี้                                    | สภาพที่พึงประสงค์  |
|--|--|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี  |
| ๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ | ๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง |
|  | ๙.๑.๒ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ                          |
| ๙.๒ อ่าน เขียน ภาพและสัญลักษณ์ได้            | ๙.๒.๑ อ่านภาพ และพูดข้อความด้วยภาษาของตน                 |
|  | ๙.๒.๒ เขียน ชิด เขี่ย อย่างมีทิศทาง                      |

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

| ตัวบ่งชี้                                    | สภาพที่พึงประสงค์   |
|--|---|
|  | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด              | ๑๐.๑.๑ บอกลักษณะสิ่งของต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส                            |
|  | ๑๐.๑.๒ จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่างๆโดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว |
|  | ๑๐.๑.๓ คัดแยกสิ่งต่างๆตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน                                   |
|  | ๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ อย่างน้อย ๓ ลำดับ                               |
| ๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล          | ๑๐.๒.๑ ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ                       |
|  | ๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจเกิดขึ้น  |
| ๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ | ๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ  |
|  | ๑๐.๓.๒ แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก  |

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

| ตัวบ่งชี้   | สภาพที่พึงประสงค์  |
|---|--|
|   | อายุ ๓ - ๔ ปี  |
| ๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์       | ๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง    |
| ๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ | ๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง |

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

| ตัวบ่งชี้                           | สภาพที่พึงประสงค์   |
|-------------------------------------|---|
|                                     | อายุ ๓ - ๔ ปี   |
| ๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้    | ๑๒.๑.๑ สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง                    |
|                                     | ๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม                   |
| ๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ | ๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ |
|                                     | ๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า"ใคร" "อะไร" ในการค้นหาคำตอบ      |

## โครงสร้างของหลักสูตร

### การจัดเวลาเรียน

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ๓ - ๔ ปี ตลอดปีการศึกษา โดยแบ่งเป็นปี

การศึกษาระยะ ๒ ภาคเรียน ดังนี้

ภาคเรียนที่ ๑ ประมาณ ๑ พฤษภาคม (ในปีนั้นๆ) ถึง ๓๐ ตุลาคม (ในปีนั้นๆ)

ภาคเรียนที่ ๒ ประมาณ ๑ พฤศจิกายน (ในปีนั้นๆ) ถึง ๓๐ มีนาคม (ในปีนั้นๆ)

### ตารางจัดกิจกรรม

| กิจกรรม                                 | เวลาเรียน/นาที          |
|---|-------------------------|
| กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ              | ๒๐                      |
| กิจกรรมสร้างสรรค์                       | ๓๐                      |
| กิจกรรมเสรี                             | ๔๐-๖๐                   |
| กิจกรรมกลางแจ้ง                         | ๔๐                      |
| กิจกรรมเสริมประสบการณ์                  | ๒๐                      |
| กิจกรรมเกมการศึกษา                      | ๒๐                      |
| ทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน             |                         |
| ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ ล้างมือล้างเท้า | ๓๐                      |
| รับประทานอาหาร                          | ๖๐                      |
| นอนพักผ่อน                              | ๑๒๐                     |
| เก็บที่นอน ล้างหน้า แปรงฟัน             | ๓๐                      |
| <b>รวม</b>                              | <b>๗- ๘ ชั่วโมง/วัน</b> |

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๔ ปี

| พัฒนาการ                              | มาตรฐาน   | ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี  | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้  |   |                             |
|---------------------------------------|---|--|--|--|---|-----------------------------|
|                                       |   |  |  | สาระที่ควรรู้  | ประสบการณ์สำคัญ   |                             |
| ด้านร่างกาย                           | มาตรฐานที่ 1<br>ร่างกายเจริญเติบโต<br>ตามวัย และมีสุขนิสัย<br>ที่ดี                 | ๑.๑ น้ำหนักส่วนสูงตาม<br>เกณฑ์   | ๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตาม<br>เกณฑ์ของกรมอนามัย                                | <b>ตัวเด็ก</b><br>- การเจริญเติบโตของร่างกาย<br>- อวัยวะของร่างกาย<br>- การรักษาความสะอาดของ<br>ร่างกาย<br>- ชื่อ - สกุล ของตนเอง<br>- ความปลอดภัย<br>- การเล่น<br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน<br>- มารยาท<br>- ประสาทสัมผัสทั้งห้า<br>- การรับประทานอาหาร | <b>การทรงตัวและประสานสัมพันธ์ของ<br/>กล้ามเนื้อใหญ่</b><br>- การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหว<br>แบบเคลื่อนที่<br>- การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์<br>- การเล่นเกมเล่นสนาม<br><b>การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก</b><br>- การเล่นเกมเล่นสนาม<br>- การเขียนภาพและการเล่นกับสี<br>- การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดิน<br>เหนียว ดินน้ำมัน ทรายไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ<br>- การต่อของ บรรจุ เทและแยกชิ้นส่วน<br><b>การรักษาสุขภาพ</b><br>- การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย<br><b>การรักษาความปลอดภัย</b><br>- การรักษาความปลอดภัยของตนเอง และ<br>ผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน |                             |
|                                       |   | ๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัย<br>ที่ดี                                    | ๑.๒.๑ ยอมรับประทานอาหารที่<br>มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาด<br>เมื่อมีผู้ชี้แนะ |  |   | - การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน |
|                                       |   |  | ๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทาน<br>อาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้อง<br>ส้วม            |  |   | - มารยาท                    |
|                                       |   |  | ๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา   |  |   | - การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน |
|                                       |   |  | ๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา  |  |   | - มารยาท                    |
|                                       |   | ๑.๓ รักษาความปลอดภัยของ<br>ตนเองและผู้อื่น                             | ๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่าง<br>ปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ                         | - ประสาทสัมผัสทั้งห้า<br>- การรับประทานอาหาร   |   |                             |
|                                       | มาตรฐานที่ 2<br>กล้ามเนื้อใหญ่และ<br>กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง<br>ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว | ๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่าง<br>คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์<br>และทรงตัวได้ | ๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้  | ๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้  |   | - การออกกำลังกาย            |
|                                       |   |  | ๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่<br>กับที่ได้                                       | ๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่<br>กับที่ได้   |   | - การพักผ่อน                |
|                                       |   |  | ๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้  | ๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้  |   | - การช่วยเหลือตนเอง         |
|                                       |   |  | ๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและ<br>ลำตัวช่วย                                       | ๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและ<br>ลำตัวช่วย   |   |                             |
| ๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสาน<br>สัมพันธ์กัน |   | ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาด<br>จากกันได้โดยใช้มือเดียว                 | ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาด<br>จากกันได้โดยใช้มือเดียว                         |  |   |                             |
|                                       | ๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตามแบบ   | ๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตามแบบ  |  |  |   |                             |
|                                       | ๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีขนาดเส้นผ่าน<br>ศูนย์กลาง ๑ ซม. ได้                             | ๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีขนาดเส้นผ่าน<br>ศูนย์กลาง ๑ ซม. ได้                |  |  |   |                             |

| พัฒนาการ            | มาตรฐาน  | ตัวบ่งชี้   | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี   | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้   |   |
|---------------------|--|---|---|---|---|
|                     |  |   |   | สาระที่ควรรู้   | ประสบการณ์สำคัญ   |
| ด้านอารมณ์<br>จิตใจ | มาตรฐานที่ 3 มี<br>สุขภาพจิตดีและมี<br>ความสุข                           | ๓.๑ แสดงออกทาง<br>อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม                               | ๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึก<br>ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์<br>๓.๑.๒ กล้าพูดกล้าแสดงออก   | <b>ตัวเด็ก</b><br>- ชื่อ - สกุล ของตนเอง<br>- มารยาท<br>- การคิดและความรู้สึก<br>- คุณธรรม จริยธรรม<br>- ความรับผิดชอบในห้องเรียน<br><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อม<br/>เด็ก</b><br>- กฎ ระเบียบ                   | - การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ<br>- การร้องเพลง<br><b>สุนทรียภาพ</b><br>- การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม<br>- การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และ<br>เรื่องราวเหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ<br><b>การเล่น</b><br>- การเล่นอิสระ<br>- การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม<br>- การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน<br><b>คุณธรรม จริยธรรม</b><br>- การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ  |
|                     | มาตรฐานที่ 4 ชื่นชม<br>และแสดงออกทาง<br>ศิลปะ ดนตรี และการ<br>เคลื่อนไหว | ๔.๑ สนใจ มีความสุขและ<br>แสดงออกผ่านงานศิลปะ<br>ดนตรีและการเคลื่อนไหว | ๔.๑.๑ สนใจมีความสุขและ<br>แสดงออกผ่านงานศิลปะ<br>๔.๑.๒ สนใจ มีความสุขและ<br>แสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี<br>๔.๑.๓ สนใจมีความสุขและ<br>แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว<br>ประกอบเพลง จังหวะและ<br>ดนตรี | <b>ตัวเด็ก</b><br>- การเล่น<br>- ประสาทสัมผัสทั้งห้า<br>- การออกกำลังกาย<br><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อม<br/>เด็ก</b><br>- วันสำคัญ<br>- การละเล่นแบบต่าง ๆ<br><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</b><br>- สี<br>- ความแตกต่าง | ดนตรี<br>- การแสดงปฏิบัติงาโต้ตอบเสียงดนตรี<br>- การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ<br>- การร้องเพลง<br><b>สุนทรียภาพ</b><br>- การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม<br>- การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน<br>และเรื่องราวเหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ<br><b>การเล่น</b><br>- การเล่นอิสระ<br>- การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม<br>- การเล่นในห้องเรียน การเล่นนอกห้องเรียน<br><b>คุณธรรม จริยธรรม</b><br>- การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ |

|  |   |  |   |   |
|--|---|--|---|---|
| <p>มาตรฐานที่ 5 มี<br/>คุณธรรม จริยธรรม<br/>และจิตใจที่ดีงาม</p> | <p>๕.๑ ซื่อสัตย์ สุจริต</p>                                       | <p>๕.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใด<br/>เป็นของตนเองและสิ่งใดเป็น<br/>ของผู้อื่น</p>                           | <p><b>ตัวเด็ก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความปลอดภัย</li> <li>- มารยาท</li> <li>- การคิดและความรู้สึก</li> <li>- ความรับผิดชอบ</li> <li>- การเล่น</li> <li>- คุณธรรม จริยธรรม</li> <li>- การช่วยเหลือตนเอง</li> </ul> <p><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก<br/>ภายในบ้าน</li> <li>- กฎระเบียบ</li> </ul> <p><b>ธรรมชาติรอบ ๆ ตัว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สิ่งมีชีวิต</li> </ul> <p><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ของเล่น</li> <li>- ของใช้ภายในบ้าน</li> <li>- ของใช้ในโรงเรียน</li> </ul> | <p><b>ดนตรี</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี</li> <li>- การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ</li> <li>- การร้องเพลง</li> </ul> <p><b>สุนทรียภาพ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม</li> <li>- การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน<br/>และเรื่องราวเหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ</li> </ul> <p><b>การเล่น</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเล่นอิสระ</li> <li>- การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม</li> <li>- การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</li> </ul> <p><b>คุณธรรม จริยธรรม</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ</li> </ul> |
|  | <p>๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มี<br/>น้ำใจและช่วยเหลือ<br/>แบ่งปัน</p> | <p>๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อนและ<br/>เมตตาสัตว์เลี้ยง</p> <p>๕.๒.๒ แบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้<br/>ชี้แนะ</p> |   |   |
|  | <p>๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจ<br/>ผู้อื่น</p>                         | <p>๕.๓.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทาง<br/>รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น</p>  |   |   |
|  | <p>๕.๔ มีความรับผิดชอบ</p>  | <p>๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับ<br/>มอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วย<br/>เหลือ</p>                                    |   |   |

| พัฒนาการ  | มาตรฐาน  | ตัวบ่งชี้                                     | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี                                    | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้  |  |
|-----------|--|---|--|--|--|
|           |  |   |  | สาระที่ควรรู้  | ประสบการณ์สำคัญ  |
| พัฒนาการ  | มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง | ๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน | ๖.๑.๑ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ                                   | <b>ตัวเด็ก</b><br>- การรักษาความสะอาดของร่างกาย<br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน<br>- การรับประทานอาหาร<br>- การช่วยเหลือตัวเอง<br>- ความรับผิดชอบ   | <b>การเรียนรู้ทางสังคม</b><br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง<br>- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น<br>- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ<br>- การให้มีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น<br>- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น<br>- การแก้ปัญหาในการเล่น<br>- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ และความเป็นไทย |
|           |  |   | ๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง                                    |  |  |
|           |  |   | ๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ                        |  |  |
|           |  | ๖.๒ มีวินัยในตนเอง                            | ๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ                   |  |  |
|           |  | ๖.๓ ประหยัดและพอเพียง                         | ๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ |  |  |
| ด้านสังคม | มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย      | ๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม           | ๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ  | <b>บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก</b><br>- สถานศึกษา - ภูมูระเบียบ<br>- การรักษาความสะอาดในสถานที่<br>- สถานที่สาธารณะ<br><b>ธรรมชาติรอบตัว</b><br>- สิ่งมีชีวิต - สิ่งไม่มีชีวิต<br>- สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ<br>- สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น<br>- ลักษณะอากาศ - ฤดูกาล - อากาศ<br>- กลางวัน, กลางคืน | <b>การเรียนรู้ทางสังคม</b><br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง<br>- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น<br>- การวางแผน ตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติ<br>- การให้มีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจและความต้องการของตนเองและผู้อื่น<br>- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น<br>- การแก้ปัญหาในการเล่น<br>- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ และความเป็นไทย   |
|           |  |   | ๗.๑.๒ ทิ้งขยะให้ถูกที่   |  |  |



| พัฒนาการ | มาตรฐาน  | ตัวบ่งชี้   | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี  | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้  |   |
|----------|--|---|--|--|---|
|          |  |   |  | สาระที่ควรรู้  | ประสบการณ์สำคัญ   |
|          | มาตรฐานที่ 7 รัก<br>ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม<br>วัฒนธรรมและความ<br>เป็นไทย | ๗.๒ มีมารยาทตาม<br>วัฒนธรรมไทยและรักษา<br>ความเป็นไทย | ๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาท<br>ไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ                       | <b>ตัวเด็ก</b><br>- มารยาท<br>- คุณธรรม จริยธรรม<br>- การช่วยเหลือตนเอง<br><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อม</b><br><b>เด็ก</b><br>- การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก<br>ภายในบ้าน<br>- มารยาทในบ้าน<br><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</b><br>- การสื่อสาร | <b>การเรียนรู้ทางสังคม</b><br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง<br>- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น<br>- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ<br>- การให้มีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจและความ<br>ต้องการของตนเองและผู้อื่น<br>- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็น<br>ของผู้อื่น<br>- การแก้ปัญหาในการเล่น<br>- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความ<br>เป็นไทย |
|          |  |   | ๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอ<br>โทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ                          |  |   |
|          |  |   | ๗.๒.๓ หยุดยี่นเมื่อได้ยิน<br>เสียงเพลงชาติไทยและเพลง<br>สรรเสริญพระบารมี |  |   |

| พัฒนาการ  | มาตรฐาน  | ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี  | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้  |   |
|-----------|--|--|--|--|---|
|           |  |  |  | สาระที่ควรรู้  | ประสบการณ์สำคัญ   |
| ด้านสังคม | มาตรฐานที่ 8<br>อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง<br>มีความสุขและปฏิบัติ<br>ตนเป็นสมาชิกที่ดีของ<br>สังคม<br>ในระบอบ<br>ประชาธิปไตยอันมี<br>พระมหากษัตริย์ทรง<br>เป็นประมุข | ๘.๑ ยอมรับความเหมือน<br>และความแตกต่างระหว่าง<br>บุคคล     | ๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรม<br>ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน               | <b>ตัวเด็ก</b><br>- มารยาท<br>- การเล่น<br>- คุณธรรม จริยธรรม<br>- การช่วยเหลือตนเอง<br><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อม<br/>เด็ก</b><br>- มารยาทในบ้าน<br>- กฎ ระเบียบ<br>- การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี<br>ภายในบ้านและสังคม | <b>การเรียนรู้ทางสังคม</b><br>- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง<br>- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น<br>- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ<br>- การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความ<br>ต้องการของตนเองและผู้อื่น<br>- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็น<br>ของผู้อื่น<br>- การแก้ปัญหาในการเล่น<br>- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความ<br>เป็นไทย |
|           |  |  | ๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ<br>ผู้อื่น                                 |  |   |
|           |  | ๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นใน<br>การเป็นสมาชิกที่ดีของ<br>สังคม | ๘.๒.๒ ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่<br>และบุคคลที่คุ้นเคยเมื่อมีผู้<br>ชี้แนะ |  |   |
|           |  |  | ๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อ<br>มีผู้ชี้แนะ                          |  |   |
|           |  | ๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้<br>ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ      |  |  |   |
|           |  | ๘.๓.๓ ยอมรับการ<br>ประนีประนอม<br>แก้ปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ |  |  |   |

| พัฒนาการ         | มาตรฐาน  | ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี                                | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้   |   |
|------------------|--|--|--|---|---|
|                  |  |  |  | สาระที่ควรรู้   | ประสบการณ์สำคัญ   |
| ด้าน<br>สติปัญญา | มาตรฐานที่ 9<br>ใช้ภาษาสื่อสารได้<br>เหมาะสมกับวัย | ๙.๑ สนทนาโต้ตอบและ<br>เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ | ๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ<br>พูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง | <b>ตัวเด็ก</b><br>- การช่วยเหลือตนเอง<br>- ประสาทสัมผัสทั้งห้า<br><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</b><br>- การสื่อสาร<br>- ของใช้ในห้องเรียน<br>- ของใช้ภายในบ้าน<br>- เครื่องมือ เครื่องใช้ในการ<br>ก่อสร้าง<br>- เครื่องมือ เครื่องใช้ในสวน<br>- ตัวเลขในชีวิตประจำวัน<br>- ยานพาหนะ<br>- ความแตกต่าง<br>- การติดต่อสื่อสาร<br>- จดหมาย<br>- โทรศัพท์<br>- วิทย์<br>- โทรทัศน์<br>- หนังสือพิมพ์ | <b>การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก</b><br>- การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส<br>- การเขียนภาพ และการเล่นกับสี<br>- การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดิน<br>น้ำมัน ทราย ไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ<br>- การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน<br><b>การใช้ภาษา</b><br>- การแสดงความรู้สึกร่วมด้วยคำพูด<br>- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือ<br>เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเอง<br>- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และ<br>ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ<br>- การฟังเรื่องราว นิทาน คำคล้องจอง คำกลอน<br>- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อ<br>ความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียน ชีต เขียน เขียนคล้าย<br>ตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง<br>- การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อ<br>ความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือ<br>นิทาน / เรื่องราวที่สนใจ |
|                  |  |  | ๙.๑.๒ เล่าเรื่องด้วยประโยค<br>สั้นๆ                          |   |   |
|                  |  | ๙.๒ อ่าน เขียน ภาพและ<br>สัญลักษณ์ได้            | ๙.๒.๑ อ่านภาพ และพูด<br>ข้อความด้วยภาษาของตน                 |   |   |
|                  |  |  | ๙.๒.๒ เขียน ชีต เขียน อย่างมี<br>ทิศทาง                      |   |   |

| พัฒนาการ         | มาตรฐาน   | ตัวบ่งชี้  | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี   | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้  |  |
|------------------|---|--|---|--|--|
|                  |   |  |   | สาระที่ควรรู้  | ประสบการณ์สำคัญ  |
| ด้าน<br>สติปัญญา | มาตรฐานที่ 10 มี<br>ความสามารถในการ<br>คิดที่เป็นพื้นฐานในการ<br>เรียนรู้ | ๑๐.๑ มีความ<br>สามารถในการคิดรวบยอด                  | ๑๐.๑.๑ บอกลักษณะสิ่งของ<br>ต่างๆจากการสังเกตโดยใช้<br>ประสาทสัมผัส                                | <b>ตัวเด็ก</b><br>- ประสาทสัมผัสทั้งห้า<br>- การเล่น<br>- การช่วยเหลือตัวเอง<br><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก</b><br>- การนับ<br>- สี<br>- ความแตกต่าง<br>- การเรียงลำดับ<br>- ตัวเลขในชีวิตประจำวัน<br>- การชั่ง<br>- การตวง<br>- การวัด<br>- ค่าของเงิน<br>- การชั่งน้ำหนัก<br>- การเปรียบเทียบ | <b>การเรียนรู้ทางสังคม</b><br>- การแก้ปัญหาในการเล่น<br><b>การคิด</b><br>- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และ<br>ดมกลิ่น<br>- การเลียนแบบการกระทำของผู้อื่น และเลียนแบบเสียง<br>ต่าง ๆ<br>- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่ายและรูปแบบต่าง ๆ กับ<br>สิ่งของหรือสถานที่จริง<br>- การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น<br>และ<br>ผลงาน<br>- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่าง ๆ<br><b>การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ</b><br>- การสำรวจ และอธิบายความเหมือน ความต่าง ของสิ่ง<br>ต่าง ๆ<br>- การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม<br>- การเปรียบเทียบ<br>- การเรียงลำดับ<br>- การทดลองสิ่งต่าง ๆ<br>- การจับคู่ หนึ่งต่อหนึ่ง |
|                  |   |  | ๑๐.๑.๒ จับคู่หรือเปรียบเทียบ<br>สิ่งต่างๆโดยใช้ลักษณะหรือ<br>หน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะ<br>เดียว |  |  |
|                  |   |  | ๑๐.๑.๓ คัดแยกสิ่งต่างๆตาม<br>ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน   |  |  |
|                  |   |  | ๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือ<br>เหตุการณ์ อย่างน้อย ๓ ลำดับ                                       |  |  |
|                  |   | ๑๐.๒ มีความสามารถในการ<br>คิดเชิงเหตุผล              | ๑๐.๒.๑ ระบุผลที่เกิดขึ้นใน<br>เหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อผู้<br>ชี้แนะ                             | - การตวง<br>- การวัด<br>- ค่าของเงิน<br>- การชั่งน้ำหนัก<br>- การเปรียบเทียบ   |  |
|                  |   |  | ๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือคาดคะเน<br>สิ่งที่อาจเกิดขึ้น  |  |  |
|                  |   | ๑๐.๓ มีความสามารถในการ<br>คิดแก้ปัญหาและ<br>ตัดสินใจ | ๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ  | ๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ   |  |
|                  |   |  |   | ๑๐.๓.๒ แก้ปัญหาโดยลองผิด<br>ลองถูก   |  |

| พัฒนาการ         | มาตรฐาน   | ตัวบ่งชี้   | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี  | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้   |   |
|------------------|---|---|--|---|---|
|                  |   |   |  | สาระที่ควรรู้   | ประสบการณ์สำคัญ   |
| ด้าน<br>สติปัญญา | มาตรฐานที่ 11 มี<br>จินตนาการและ<br>ความคิดสร้างสรรค์ | ๑๑.๑ ทำงานศิลปะตาม<br>จินตนาการและความคิด<br>สร้างสรรค์   | ๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อ<br>สื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง        | <b>ตัวเด็ก</b><br>- การคิดและความรู้สึก<br><b>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</b><br>- การสื่อสาร<br>- สี<br>- แสงสว่าง | <b>การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของ<br/>กล้ามเนื้อใหญ่</b><br>- การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหว<br>อย่างอิสระ<br><b>การใช้ภาษา</b><br>- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด<br>- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และ<br>ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ<br><b>มิติสัมพันธ์</b><br>- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วย<br>ภาพวาด |
|                  |   | ๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว<br>ตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ | ๑๑.๑.๒ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อ<br>สื่อสารความคิดความรู้สึกของ<br>ตนเอง |   |   |
|                  |   | ๑๒.๒ มีความสามารถในการ<br>แสวงหาความรู้                   | ๑๒.๒.๒ กระตือรือร้นในการเข้า<br>ร่วมกิจกรรม                          |   |   |
|                  |   |   | ๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อ<br>สงสัยต่างๆตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ        |   |   |
|                  |   |   | ๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า”<br>ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ             |   |   |

| พัฒนาการ     | มาตรฐาน   | ตัวบ่งชี้                           | สภาพที่พึงประสงค์<br>๓ - ๔ ปี                             | ตัวอย่างสาระการเรียนรู้   |   |
|--------------|---|-------------------------------------|---|---|---|
|              |   |                                     |   | สาระที่ควรรู้   | ประสบการณ์สำคัญ   |
| ด้านสติปัญญา | มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย | ๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้    | ๑๒.๑.๑ สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง                    | - อวัยวะของร่างกาย<br>- ประสาทสัมผัสทั้งห้า   | - การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น  |
|              |   |                                     | ๑๒.๒.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม                   | - การคิดและความรู้สึก<br><b>บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก</b>  | - การเลียนแบบการกระทำของผู้อื่น และเลียนแบบเสียงต่าง ๆ  |
|              |   | ๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ | ๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ | - สมาชิกในครอบครัว<br>- สถานศึกษา   | - การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่ายและรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง  |
|              |   |                                     | ๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า”ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ      | - ชุมชน<br>- อาชีพ<br>- เพื่อนบ้าน<br>- การทำความสะอาด<br>- ปัจจัย ๔<br>- วันสำคัญ<br>- กฎ ระเบียบ<br><b>สถานที่สาธารณะ</b><br>- การรักษาความสะอาดในสถานที่ต่าง ๆ | - การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุของเล่น และผลงาน<br>- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่าง ๆ<br><b>การสังเกต การจำแนกและการเปรียบเทียบ</b><br>- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ<br>- การจับคู่ การจำแนกและการจัดกลุ่ม<br>- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ<br>- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ<br>- การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ<br>- การตั้งสมมติฐาน |

**สาระการเรียนรู้**

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้ เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ดังนี้

**๑. ประสบการณ์สำคัญ**

ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติและได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

**๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย**

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสได้พัฒนาใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่าง กล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆและสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพ และสุขอนามัย สุขนิสัยและการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

| ด้านร่างกาย                               | ประสบการณ์สำคัญ   |
|---|---|
| ๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อ ใหญ่               | ๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่<br>๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่<br>๓. การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์<br>๔. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การกระโดด<br>๕. การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ |
| ๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อ เล็ก               | ๑. การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก<br>๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี<br>๓. การปั้น<br>๔. การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ<br>๕. การหยิบ จับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ                    |
| ๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพ                      | ๑. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน  |
| ๑.๑.๔ การรักษาความ สะอาด                  | ๑. การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน<br>๒. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความ ปลอดภัย<br>๓. การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย<br>๔. การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ                                 |
| ๑.๑.๕ การตระหนักรู้ เกี่ยวกับร่างกายตนเอง | ๑. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่<br>๒. การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง  |

**๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ**

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัยตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็น อัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

| ด้านอารมณ์  | ประสบการณ์สำคัญ   |
|---|---|
| ๑.๒.๑ สันทรียภาพดนตรี                                   | ๑.การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิภริยาโต้ตอบเสียงดนตรี<br>๒.การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ<br>๓.การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี<br>๔.การเล่นบทบาทสมมติ<br>๕.การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ<br>๖.การสร้างสรรค้สิ่งสวยงาม |
| ๑.๒.๒ การเล่น   | ๑.การเล่นอิสระ<br>๒.การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่<br>๓.การเล่นตามมุมประสบการณ์<br>๔.การเล่นนอกห้องเรียน   |
| ๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม                                  | ๑.การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ<br>๒.การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม<br>๓.การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม   |
| ๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์                               | ๑.การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น<br>๒.การเล่นบทบาทสมมติ<br>๓.การเคลื่อนไหวตามจังหวะเสียงเพลง/ดนตรี<br>๔.การร้องเพลง<br>๕.การทำงานศิลปะ  |
| ๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ | ๑.การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามความสามารถของตนเอง   |
| ๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น                            | ๑.การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขเห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ   |



### ๑.๓ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

| ด้านสังคม  | ประสพการณ์สำคัญ   |
|--|---|
| ๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน                              | ๑. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน<br>๒. การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง   |
| ๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม                     | ๑. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน<br>๒. การใช้วัสดุสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า<br>๓. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่<br>๔. การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้<br>๕. การเลี้ยงสัตว์<br>๖. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน |
| ๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย            | ๑. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย<br>๒. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย<br>๓. การประกอบอาหารไทย<br>๔. การศึกษานอกสถานที่<br>๕. การละเล่นพื้นบ้านของไทย   |
| ๑.๓.๔ การปฏิสัมพันธ์ การมีวินัยมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกสังคม | ๑. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น<br>๒. การเล่นและทำงานร่วมกันกับผู้อื่น<br>๓. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ<br>๔. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน<br>๕. การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ   |
| ๑.๓.๕ การเล่นการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ                        | ๑. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น<br>๒. การเล่นและทำงานร่วมกันกับผู้อื่น<br>๓. การทำศิลปะแบบร่วมมือ   |
| ๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง                                 | ๑. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา<br>๒. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง   |
| ๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล        | ๑. การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน   |

#### ๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับและเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาการคิดเชิงเหตุผลและการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

| การพัฒนาด้าน     | ประสบการณ์สำคัญ   |
|------------------|---|
| ๑.๔.๑ การใช้ภาษา | ๑.การฟังเสียงต่างๆในสิ่งแวดล้อม<br>๒.การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ<br>๓.การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่างๆ<br>๔.การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ<br>๕.การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง<br>๖.การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ<br>๗.การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่างๆ<br>๘.การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด<br>๙.การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร<br>๑๐.การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/รูปแบบ<br>๑๑.การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ<br>๑๒.การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง<br>๑๓.การสังเกตทิศทาง การอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ<br>๑๔.การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาดำเนินการจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง<br>๑๕.การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตนหรือคำคุ้นเคย<br>๑๖.การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือการเขียนของผู้ใหญ่<br>๑๗.การคาดเดา คำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆกันจากนิทาน เพลง คำคล้องจอง<br>๑๘.การเล่นเกมหาภาษา<br>๑๙.การเห็นแบบอย่างการเขียนที่ถูกต้อง<br>๒๐.การเขียนร่วมกันตามโอกาสและการเขียนอิสระ<br>๒๑.การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย<br>๒๒.การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ |

| การพัฒนาด้าน   | ประสบการณ์สำคัญ  |
|--|--|
| <p><b>๑.๔.๒ การคิดรวบยอด</b><br/> <b>การคิดเชิงเหตุผลการ</b><br/> <b>ตัดสินใจและแก้ปัญหา</b></p> | <p>๑. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>๒. การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จัดมุมมองที่ต่างกัน</p> <p>๓. การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทางและระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ</p> <p>๔. การเล่นกับสื่อต่าง</p> <p>๕. การคัดแยก การจัดกลุ่มและการกำหนดสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง</p> <p>๖. การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์และการแยกในชิ้นส่วน</p> <p>๗. การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป</p> <p>๘. การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๙. การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ</p> <p>๑๐. การรวมและแยกสิ่งต่างๆ</p> <p>๑๑. การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ</p> <p>๑๒. การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน</p> <p>๑๓. การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร</p> <p>๑๔. การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๑๕. การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๑๖. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>๑๗. การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล</p> <p>๑๘. การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล</p> <p>๑๙. การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา</p> |
| <p><b>๑.๔.๓ จินตนาการและ</b><br/> <b>ความคิดสร้างสรรค์</b></p>                                   | <p>๑. การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและชิ้นงาน</p> <p>๒. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ทำทางการเคลื่อนไหวและศิลปะ</p> <p>๓. การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย</p>   |
| <p><b>๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการ</b><br/> <b>เรียนรู้และการแสวงหา</b><br/> <b>ความรู้</b></p>       | <p>๑. การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว</p> <p>๒. การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ</p> <p>๓. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ</p> <p>๔. การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย</p>   |

## ๒. สารที่ควรรู้

สารที่ควรรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารที่ควรรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำ เนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็กโดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก ดังนี้

**๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก** เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น และภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างปลอดภัยการรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียนการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นการรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเองการเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพัง หรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองความภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

**๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก** เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษา ชุมชนและบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันสถานที่สำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

**๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว** เด็กควรรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติแรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็กรวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

**๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก** เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวันความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งานและการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยี การสื่อสาร ต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม



## การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๔ ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน อาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และควรรีดยืดหยุ่นให้มีสาระการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้ดูแลเด็กกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้ว เด็กควรจะเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร

สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กต้องทำความเข้าใจแนวคิดนวัตกรรมนั้น ๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้ว นวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ต่อไปนี้คือตัวอย่างนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทในการศึกษาระดับปฐมวัย

**การสอนแบบโครงการ (Project Approach)** คือ การศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจ หรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ แบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะประกอบด้วย การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และจัดแสดง

**การสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ (Whole Language)** นวัตกรรมนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้น ต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะเรียนรู้ภาษาได้ดีและเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกปฏิบัติ

**การสอนตามแนวคิด วอลดอร์ฟ (Waldorf)** แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้มีมนุษย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีสังคมที่สมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำจากธรรมชาติ

**การสอนตามแนวคิด นีโอ-ฮิวแมนิส (Neo-Humanist)** แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กเปรียบเสมือนกิ่งไม้อ่อน ๆ ที่ตัดได้ เพราะฉะนั้นจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาระดับปฐมวัยยิ่งกว่าการศึกษาระดับใด ๆ การจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น เกิดจากศักยภาพ ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ ความมีน้ำใจ และวิชาการ กระบวนการเรียนรู้จะอาศัยหลัก ๔ ข้อ คือ คลื่นสมองต่ำ การประสานกันของเซลล์สมอง ภาพพจน์ต่อตนเอง และการให้ความรู้สึก

### ๑. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

- ๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- ๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- ๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญ ทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- ๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- ๑.๕ ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

## ๒. แนวการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้นทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและกระบวนการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอนการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินผลพัฒนาการ

๒.๑๐ จัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้รับมาไตร่ตรอง ใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเด็ก และ การวิจัยในชั้นเรียน

## ๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

### ๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก  
เช่น เด็ก ๓ - ๔ ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๘ - ๑๒ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามศูนย์ประสบการณ์ การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ ๔๐ - ๖๐ นาที

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย ควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกจัดกิจกรรมในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

๓.๒.๑ *การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่* เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม

เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

- ๓.๒.๒ *การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก* เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับ ซ้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ
- ๓.๒.๓ *การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม* เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้ตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย
- ๓.๒.๔ *การพัฒนาสังคมนิสัย* เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ๓.๒.๕ *การพัฒนาการคิด* เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากร มาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษาสถานศึกษาที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและ ในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
- ๓.๒.๖ *การพัฒนาภาษา* เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความนึกคิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ
- ๓.๒.๗ *การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์* เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และความเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง



**๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน** การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน ที่สำคัญครูผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึง การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ ได้จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

**๓.๓.๑ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ** การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การเคลื่อนไหวของเด็กก็มีลักษณะต่าง ๆ

- ได้แก่ การคืบ คลาน
- เรื้อ ได้แก่ การวิ่ง
- นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน
- ชิ่งชิ่ง ได้แก่ การกระต๊อบเท้าตั่ง ๆ ตีกลองตั่ง ๆ
- ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ
- เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า ท่าทางทิศทางการเคลื่อนไหว
- เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง
- เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและขวา
- เคลื่อนตัวขึ้นและลง
- เคลื่อนไหวรอบทิศ

### รูปแบบการเคลื่อนไหว

๑. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี ๒ ประเภท
  - ๑.๑ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า
  - ๑.๒ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด คบม้า ฯลฯ
๒. การเลียนแบบ มี ๔ ประเภท คือ
  - ๒.๑ เลียนแบบท่าทางสัตว์
  - ๒.๒ เลียนแบบท่าทางคน
  - ๒.๓ เลียนแบบเครื่องดนตรีกลไก และเครื่องเล่น
  - ๒.๔ เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ
๓. การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง
๔. การท่าทางกายบริหารประกอบเพลง หรือคำคล้องจอง
๕. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง อาจขึ้นนำด้วยการป้อนคำถาม หรือใช้อุปกรณ์ประกอบ
๖. การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยาย เรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า
๗. การปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามสัญญาหรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม
๘. การฝึกท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

**๓.๓.๒ กิจกรรมสร้างสรรค์/กิจกรรมเสรี** กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะการตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ กิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ ๒ - ๓ กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย ๑ - ๒ กิจกรรม ตามความสนใจ

กิจกรรมเสรีหรือการเล่นตามศูนย์ประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือศูนย์ประสบการณ์ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น ศูนย์บล็อก ศูนย์หนังสือ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์บ้าน ศูนย์ร้านค้า เป็นต้น ศูนย์ต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ครูผู้ดูแลเด็กจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ

**๓.๓.๓ กิจกรรมกลางแจ้ง** กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูผู้ดูแลเด็กควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

#### การเล่นเครื่องสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น

๑. เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น
๒. เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก ฯลฯ
๓. เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น
๔. ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
๕. ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือ ไม้กระดานแผ่นเดียว
๖. เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง ฯลฯ

#### การเล่นทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อนเป็นรูปต่างๆได้ และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย พิมพ์ขนม ที่ตัดทราย ฯลฯ

ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาใต้ต้นไม้หรือสร้างหลังคา ทำขอบกั้น เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลี้ยงลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

#### การเล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนกเปรียบเทียบปริมาณ

อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถังที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะหรืออ่างน้ำ วางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอดีที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสื่อผ้าเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

#### การเล่นสมมุติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับให้เด็กเล่น จำลองแบบบ้านจริงๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่าน ของจริงที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หม้อ เต้า ขาม อ่าง เตา ริด เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมุติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่แล้ว สำหรับผลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริงๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆเพื่อให้เด็กเล่นสมมุติตามจินตนาการของเด็กเอง

### การเล่นในศูนย์ช่างไม้

เด็กต้องการการออกกำลังกายในการเคาะ ตอก กิจกรรมการเล่นในศูนย์ช่างไม้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

### การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา

เป็นการนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระหรือใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กมากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันเพื่อมุ่งหวัง แพ้ – ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมาให้เด็กเล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง หนังสติ๊ก ฯลฯ

### การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นเกมการละเล่นที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของ ท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แมงมุม โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเป็นกลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นผู้สอนอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ชนะมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกลบที่ไม่ดีต่อตนเอง

### ๓.๓.๔ เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสีรูปร่าง จำนวน ประเภทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย ๓ – ๕ ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลีोटโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ ฯลฯ

## หน่วยการจัดประสบการณ์

| สาระการเรียนรู้              | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|------------------------------|---|----------|
| ๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก | <p><b>๑. ปฐมนิเทศ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อบุคคลต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</li> <li>- สัญลักษณ์และของใช้ประจำตัว</li> <li>- ของใช้ในห้องเรียน</li> <li>- การเล่นที่ถูกต้องวิธี</li> <li>- การปฏิบัติตนตามข้อตกลง</li> </ul> <p><b>๒. หนูน้อยน่ารัก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อ - นามสกุล</li> <li>- อายุ และวันเกิด</li> <li>- รูปร่างและลักษณะ เพศ</li> <li>- น้ำหนัก และส่วนสูง</li> <li>- การเจริญเติบโต</li> </ul> <p><b>๓. ร่างกายของหนู</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่วนประกอบของร่างกาย</li> <li>- หน้าที่ของอวัยวะ</li> <li>- การดูแลอวัยวะภายใน</li> <li>- การดูแลอวัยวะภายนอก</li> <li>- ประโยชน์ของการดูแลร่างกาย</li> </ul> <p><b>๔. หนูรู้เวลา (กิจวัตรประจำวัน)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม</li> <li>- การออกกำลังกาย</li> <li>- การแปรงฟัน</li> <li>- การพักผ่อน</li> <li>- การล้างมือ</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้              | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|------------------------------|---|----------|
| ๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก | <p><b>๕. ประสบาสัมผัส</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ตา (การดู)</li> <li>- หู (การฟัง)</li> <li>- จมูก (การดมกลิ่น)</li> <li>- ปาก, ลิ้น (การชิมรส)</li> <li>- กาย (การสัมผัส)</li> </ul> <p><b>๖. หนูน้อยมารยาทงาม</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- มารยาทในการไหว้</li> <li>- มารยาทในการพูด - จา</li> <li>- มารยาทในการนั่ง - การเดิน</li> <li>- มารยาทในการรับประทานอาหาร</li> <li>- มารยาทในการแต่งกาย</li> </ul> <p><b>๗. อาหารดีมีประโยชน์</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อและชนิดของอาหาร</li> <li>- อาหารที่ควรรับประทาน</li> <li>- อาหารหลัก ๕ หมู่</li> <li>- ประโยชน์ของอาหาร</li> <li>- อาหารที่ไม่ควรรับประทาน</li> </ul> <p><b>๘. ของเล่นของใช้ของหนู</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่วนประกอบของของเล่น</li> <li>- วิธีการเล่น</li> <li>- เครื่องเล่นสนาม</li> <li>- การเก็บรักษา</li> <li>- สถานที่ที่เหมาะสมกับการเล่น</li> </ul> <p><b>๙. หนูน้อยคนเก่ง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเก็บของเล่นและของใช้</li> <li>- การรับประทานอาหาร</li> <li>- งานศิลปะ</li> <li>- การแต่งตัว</li> <li>- การเข้าห้องน้ำ</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้              | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|------------------------------|---|----------|
| ๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก | <p><b>๑๐. หนูน้อยอารมณ์ดี</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การออกกำลังกาย</li> <li>- การนอนหลับพักผ่อน</li> <li>- การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น</li> <li>- ความรับผิดชอบต่อหน้าที่</li> <li>- การช่วยเหลือตนเอง</li> </ul> <p><b>๑๑. ร่างกายสะอาด มีอนามัย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การอาบน้ำ</li> <li>- การสระผม หวีผม</li> <li>- การแปรงฟัน</li> <li>- การล้างมือ การตัดเล็บ</li> <li>- การแต่งกาย</li> </ul> <p><b>๑๒. นมดีมีประโยชน์</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- นมถั่วเหลือง</li> <li>- นมวัว</li> <li>- การประกอบอาหารด้วยนม</li> <li>- ประโยชน์ของนม</li> <li>- โทษของนม</li> </ul> <p><b>๑๓. ไข่ดีมีประโยชน์</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ไข่เป็ด</li> <li>- ไข่ไก่</li> <li>- ไข่นกกระทา</li> <li>- ประโยชน์ของไข่</li> <li>- การประกอบอาหารด้วยไข่</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้   | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ   | หมายเหตุ |
|---|--|----------|
| <p><b>๒. บุคคลและสถานที่</b><br/><b>แวดล้อมเด็ก</b></p> | <p><b>๑. มาโรงเรียนกันเถอะ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อศูนย์ และสถานที่ภายในศูนย์</li> <li>- การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในศูนย์</li> <li>- สัญลักษณ์และของใช้ส่วนตัว</li> <li>- การรักษาความสะอาดในห้องเรียน</li> <li>- บุคคลต่าง ๆ ในศูนย์</li> </ul> <p><b>๒. เครื่องเล่นสนาม</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชิงช้า</li> <li>- สะพานโค้ง</li> <li>- ที่ลื่นป็นปาย</li> <li>- ม้าโยกเยก</li> <li>- ม้าหมุน</li> </ul> <p><b>๓. บ้านน่านอยู่</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน</li> <li>- การทำความสะอาดบ้าน</li> <li>- ประโยชน์ของบ้าน</li> <li>- สมาชิกในบ้าน</li> <li>- การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในบ้าน</li> </ul> <p><b>๔. วันลอยกระทง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ประวัติความเป็นมา</li> <li>- ลักษณะของกระทง</li> <li>- การลอยกระทง</li> <li>- กิจกรรมที่จัดในวันลอยกระทง</li> <li>- วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทำกระทง</li> </ul> <p><b>๕. วันพ่อ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</li> <li>- พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</li> <li>- ความสำคัญของวันพ่อ</li> <li>- สัญลักษณ์วันพ่อ</li> <li>- การตอบแทนพระคุณของพ่อ</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้                   | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓- ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|-----------------------------------|--|----------|
| ๒. บุคคลและสถานที่<br>แวดล้อมเด็ก | <p><b>๖. วันเด็ก – วันครู</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความสำคัญของวันเด็ก</li> <li>- คำขวัญวันเด็ก</li> <li>- กิจกรรมวันเด็ก</li> <li>- ความสำคัญของครู</li> <li>- การตอบแทนพระคุณของครู</li> </ul> <p><b>๗. วันอาสาฬหบูชา – วันเข้าพรรษา</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความหมาย ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา</li> <li>- ความหมาย ความสำคัญของวันเข้าพรรษา</li> <li>- พิธีบวชนาค</li> <li>- การถวายเทียนพรรษา</li> <li>- การเวียนเทียน</li> </ul> <p><b>๘. วันแม่</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ</li> <li>- พระราชกรณียกิจสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ</li> <li>- ความสำคัญของวันแม่</li> <li>- สัญลักษณ์วันแม่</li> <li>- การตอบแทนพระคุณของแม่</li> </ul> <p><b>๙. เพื่อนรักของหนู</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อจริง และชื่อเล่นของเพื่อน</li> <li>- ความสำคัญของเพื่อน</li> <li>- กิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน</li> <li>- การปฏิบัติตนกับเพื่อน</li> <li>- เพื่อนที่น่ารัก</li> </ul> |          |



| สาระการเรียนรู้   | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|---|---|----------|
| <p><b>๒. บุคคลและสถานที่</b><br/><b>แวดล้อมเด็ก</b></p> | <p><b>๑๐. ชุมชนที่รัก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บ้าน</li> <li>- ตลาด / ร้านค้า</li> <li>- สถานีอนามัย</li> <li>- วัด</li> <li>- อปต.</li> </ul> <p><b>๑๑. อาชีพในชุมชน</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- อาชีพเกษตรกร</li> <li>- อาชีพพ่อค้า,แม่ค้า</li> <li>- อาชีพข้าราชการส่วนท้องถิ่น (อปต.)</li> <li>- อาชีพหมอและพยาบาล</li> <li>- อาชีพคุณครู</li> </ul> <p><b>๑๒. สวีตตีปีใหม่</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความหมาย ความสำคัญ</li> <li>- ขนบธรรมเนียมประเพณี</li> <li>- การเลือกและจัดหาของขวัญ</li> <li>- การแสดงความเคารพและอวยพรผู้ใหญ่</li> <li>- ความหมายของคำว่า ส.ค.ส.</li> </ul> <p><b>๑๓. วันมาฆบูชา</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความสำคัญของวันมาฆบูชา</li> <li>- กิจกรรมที่ปฏิบัติ</li> <li>- การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา</li> <li>- การแสดงบทบาทสมมุติ การเวียนเทียน</li> <li>- การแสดงบทบาทสมมุติ การตักบาตร</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้              | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓- ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|------------------------------|--|----------|
| <p>๓. ธรรมชาติรอบตัวเด็ก</p> | <p><b>๑. ฝน</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเกิดฝน</li> <li>- ปรากฏการณ์ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง</li> <li>- การปฏิบัติตนในฤดูฝน</li> <li>- โรคที่พบในฤดูฝน</li> <li>- สัตว์ที่เป็นอันตราย และมีมากในฤดูฝน</li> </ul> <p><b>๒. ไอ้ทะเลแสนงาม</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของทะเล</li> <li>- สัตว์ที่อยู่ในทะเล</li> <li>- การเล่นน้ำในทะเล</li> <li>- อาชีพของชาวประมง</li> <li>- ประโยชน์ของทะเล</li> </ul> <p><b>๓. ปลาแสนสวย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะ ประเภทของปลา</li> <li>- ประโยชน์ของปลา</li> <li>- ประเภทของอาหารที่ทำจากปลา</li> <li>- อาหารของปลา</li> <li>- การอนุรักษ์ปลา</li> </ul> <p><b>๔. น้ำ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- วัฏจักรของการเกิดน้ำ</li> <li>- แหล่งกำเนิดของน้ำ</li> <li>- ลักษณะของน้ำดื่ม</li> <li>- ประโยชน์ของน้ำ</li> <li>- การอนุรักษ์น้ำ</li> </ul> <p><b>๕. ต้นไม้</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของต้นไม้</li> <li>- ประโยชน์ของต้นไม้</li> <li>- การปลูกต้นไม้</li> <li>- การเจริญเติบโตของต้นไม้</li> <li>- การอนุรักษ์ต้นไม้</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้                     | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ   | หมายเหตุ |
|-------------------------------------|--|----------|
| <p><b>๓. ธรรมชาติรอบตัวเด็ก</b></p> | <p><b>๖. สัตว์ป่า</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของเสือ ประโยชน์ของเสือ</li> <li>- ลักษณะของช้าง ประโยชน์ของช้าง</li> <li>- ลักษณะของลิง ประโยชน์ของลิง</li> <li>- ลักษณะของหมี ประโยชน์ของหมี</li> <li>- ลักษณะของกวาง ประโยชน์ของกวาง</li> </ul> <p><b>๗. ผีเสื้อแสนสวย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- วงจรชีวิตของผีเสื้อ</li> <li>- ลักษณะของผีเสื้อ</li> <li>- ประโยชน์ของผีเสื้อ</li> <li>- อาหารของผีเสื้อ</li> <li>- การอนุรักษ์ของผีเสื้อ</li> </ul> <p><b>๘. หนูชอบฤดูหนาว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สภาพอากาศในฤดูหนาว</li> <li>- การปฏิบัติตนในฤดูหนาว</li> <li>- การแต่งกายให้เหมาะสมในฤดูหนาว</li> <li>- โรคและวิธีการป้องกันโรคในฤดูหนาว</li> <li>- สภาพความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิตในฤดูหนาว</li> </ul> <p><b>๙. กลางวัน - กลางคืน</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ดวงอาทิตย์</li> <li>- ดวงจันทร์</li> <li>- การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน</li> <li>- การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน</li> <li>- ความแตกต่างระหว่างกลางวัน - กลางคืน</li> </ul> <p><b>๑๐. พืช ผัก สวนครัว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- พริก</li> <li>- มะเขือ</li> <li>- กระเพรา</li> <li>- มะกูด</li> <li>- แมงลัก</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้       | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ   | หมายเหตุ |
|-----------------------|--|----------|
| ๓. ธรรมชาติรอบตัวเด็ก | <p><b>๑๑. หิน ดิน ทราย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของดิน</li> <li>- ลักษณะของหิน</li> <li>- ลักษณะของทราย</li> <li>- เครื่องปั้นดินเผา</li> <li>- ประโยชน์ของดิน หิน ทราย</li> </ul> <p><b>๑๒. มด</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชนิดของมด</li> <li>- ลักษณะของมด</li> <li>- อาหารของมด</li> <li>- ประโยชน์ของมด</li> <li>- ข้อควรระวังของมด</li> </ul> <p><b>๑๓. ดอกไม้งามตา</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ประเภทของดอกไม้</li> <li>- ลักษณะของดอกไม้</li> <li>- การบำรุง ดูแล รักษาดอกไม้</li> <li>- ประโยชน์ของดอกไม้</li> <li>- การทำดอกไม้ประดิษฐ์</li> </ul> <p><b>๑๔. เรื่องของกล้วย กั้ว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของต้นกล้วย</li> <li>- ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของกล้วย</li> <li>- การเล่นμάก้านกล้วย</li> <li>- การทำขนมจากกล้วย</li> <li>- โทษของกล้วย</li> </ul> <p><b>๑๕. สัตว์เลี้ยงน่ารัก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของสุนัข</li> <li>- ลักษณะของแมว</li> <li>- ที่อยู่อาศัยของแมวและสุนัข</li> <li>- อาหารของแมวและสุนัข</li> <li>- ประโยชน์ของแมวและสุนัข</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้              | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|------------------------------|---|----------|
| <p>๓. ธรรมชาติรอบตัวเด็ก</p> | <p><b>๑๖. นกน้อยเรีงร่า</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะรูปร่าง ของนก</li> <li>- ที่อยู่อาศัยของนก</li> <li>- อาหารของนก</li> <li>- การดูแล รักษา นก</li> <li>- ประโยชน์และโทษของนก</li> </ul> <p><b>๑๗. เต็บโตเพราะเมล็ดข้าว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของต้นข้าว</li> <li>- ประเภทของข้าวที่เด็ก ๆ รู้จัก</li> <li>- สถานที่ปลูกข้าว</li> <li>- การนำข้าวมาประกอบอาหาร</li> <li>- ประโยชน์ของข้าว</li> </ul> <p><b>๑๘. ชีวิตน่ารู้</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สิ่งมีชีวิต</li> <li>- สิ่งไม่มีชีวิต</li> <li>- ประโยชน์และโทษของสิ่งมีชีวิต</li> <li>- ประโยชน์และโทษของสิ่งไม่มีชีวิต</li> <li>- การดูแลรักษาสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต</li> </ul> <p><b>๑๙. เรื่องของหมู หมู</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ลักษณะของหมู</li> <li>- ที่อยู่อาศัยของหมู</li> <li>- อาหารของหมู</li> <li>- ประโยชน์ของหมู</li> <li>- การประกอบอาหารจากเนื้อหมู</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้          | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|--------------------------|---|----------|
| ๔. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก | <p><b>๑. ของใช้ในครัว</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อ (มีด, เขียง, หม้อหุงข้าว, เต้า, กระทิกน้ำร้อน)</li> <li>- ลักษณะ</li> <li>- รูปร่าง</li> <li>- ประโยชน์</li> <li>- โทษ</li> </ul> <p><b>๒. ของใช้ในการเกษตร</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อ (จอบ, เสียม, บัวรดน้ำ, กรรไกรตัดกิ่งไม้, มีดตัดหญ้า)</li> <li>- ลักษณะ</li> <li>- รูปร่าง</li> <li>- ประโยชน์</li> <li>- โทษ</li> </ul> <p><b>๓. เครื่องมืองานช่าง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ชื่อ (ไขควง, ปะแจ, สหว่าน, นอต, ค้อน, ตะปู,)</li> <li>- ลักษณะ</li> <li>- รูปร่าง</li> <li>- ประโยชน์</li> <li>- โทษ</li> </ul> <p><b>๔. การสื่อสาร</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- รูปแบบของการสื่อสาร</li> <li>- ประโยชน์ของการสื่อสาร</li> <li>- เครื่องมือการสื่อสาร</li> <li>- การพูด การแสดงท่าทาง</li> <li>- การส่งสาร การรับสาร</li> </ul> <p><b>๕. คณิต ๑ คณิตสนุก</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สัญลักษณ์ ตัวเลข</li> <li>- รูปเลขาคณิต, รูปทรง</li> <li>- การบอกค่าของเงิน</li> <li>- การวัดสิ่งต่าง ๆ</li> <li>- เครื่องหมาย</li> </ul> |          |

| สาระการเรียนรู้          | หน่วยการจัดประสบการณ์ ปฐมวัย ๓ - ๔ ขวบ  | หมายเหตุ |
|--------------------------|---|----------|
| ๔. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก | <p><b>๖. ปลอดภัยไว้ก่อน</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความปลอดภัยในการเล่น</li> <li>- ความปลอดภัยในการใช้ของมีคม</li> <li>- การป้องกันอันตรายจากไฟและไฟฟ้า</li> <li>- การป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนน</li> <li>- การป้องกันอุบัติเหตุ และการปฐมพยาบาล</li> </ul> <p><b>๗. หัวใจนักคิด</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- รูปทรงเรขาคณิต</li> <li>- การตวง</li> <li>- การเรียงลำดับ</li> <li>- การจำแนกการเปรียบเทียบ</li> <li>- การทดลองง่าย ๆ</li> </ul> <p><b>๘. เดินทางทั่วไทย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความหมายของการคมนาคม</li> <li>- ประเภทของการคมนาคม</li> <li>- การปฏิบัติตนในการใช้ยานพาหนะ</li> <li>- ประโยชน์ของการคมนาคม</li> <li>- โทษของการคมนาคม</li> </ul> <p><b>๙. สีสวยสดใส</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สีที่หนู ๆ รู้จัก</li> <li>- สีที่ได้จากธรรมชาติ</li> <li>- ประเภทของสี</li> <li>- แม่สีและการผสมสี</li> <li>- ประโยชน์ / โทษของสี</li> </ul> <p><b>๑๐. การละเล่นพื้นบ้าน</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- มอญซ่อนผ้า</li> <li>- รี รี ข้าวสาร</li> <li>- ม้าก้านกล้วย</li> <li>- งูกินหาง</li> <li>- ตี, จับ</li> </ul> |          |

## การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

หลักการสำคัญในการจัดหรือสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ คือ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก เป้าหมาย การพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ้น มั่นใจ และมีความสุข ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แบ่งเนื้อที่ที่เหมาะสม ดังนี้

### ๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและครูผู้ดูแลเด็ก

- ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก
- ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก
- ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวเด็ก
- ๑.๔ ที่เก็บเครื่องใช้ของครูผู้ดูแลเด็ก
- ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอน หรือสิ่งที่เด็กสนใจ

### ๒. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว พื้นที่นี้จะใช้ที่ว่างกลางห้องเรียน

๓. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือศูนย์ประสบการณ์ ศูนย์เหล่านี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดให้มีของเล่น ไว้เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก โดยมีการผลัดเปลี่ยนของเล่นตามศูนย์ทุกสัปดาห์ และให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดศูนย์ของเล่น ศูนย์ต่างๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้เด็ก ได้แก่

- ๓.๑ ศูนย์บล็อก จัดให้มีบล็อกไม้ขนาดและรูปร่างแตกต่างกันสำหรับให้เด็กได้นำมาต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง
- ๓.๒ ศูนย์หนังสือ จัดให้มีหนังสือที่มีรูปภาพสีสันสวยงาม ที่ใช้ประกอบในการเล่นนิทาน มีแบบฝึกเขียนพยัญชนะไทย
- ๓.๓ ศูนย์บทบาทสมมติ ศูนย์นี้จะจัดแยกเป็นมุมย่อย ได้แก่ มุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า
- ๓.๔ ศูนย์วิทยาศาสตร์ จัดจัดรวบรวมสิ่งของต่างๆ ที่เด็กสนใจมาจัดไว้
- ๓.๕ ศูนย์ศิลปะ จัดให้มี สีน้ำ สีเทียน พู่กัน วัสดุปั้นปูนปลาสเตอร์ ดินน้ำมัน ให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

### ๔. พื้นที่นอกห้องเรียน

- ๔.๑ สนามเด็กเล่น ประกอบด้วยเครื่องเล่นประเภทปีนป่าย ทรงตัว สนุกสนาน มีพื้นที่สำหรับวิ่งเล่นเพียงพอ และไม่เกิดอันตรายต่อเด็ก
- ๔.๒ ที่พักผ่อน ได้จัดโต๊ะม้าหินอ่อนไว้ตามร่มไม้ ที่เพียงพอสำหรับเด็ก
- ๔.๓ บริเวณธรรมชาติ มีการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัวตามฤดูกาล

## การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยตรง ทำให้สิ่งที่เรียนนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตัวเอง

### สื่อประกอบการจัดกิจกรรม

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท ๒ มิติ และ/หรือ ๓ มิติ ทั้งที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย



วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ตัวอย่างสื่อประกอบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

### กิจกรรมเสรี / เล่นตามศูนย์ประสบการณ์

#### ๑. ศูนย์บทบาทสมมุติ อาจจัดเป็นมุมเล่น ดังนี้

##### ๑.๑ มุมบ้าน

- ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เต้า กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง
- เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา
- เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง กระจกขนาดเห็นเต็มตัว หวี ตลับแป้ง
- เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่างๆที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช่แล้ว
- โทรศัพท์ เตารีดจำลอง ที่รีดผ้าจำลอง
- ภาพถ่ายและรายการอาหาร

##### ๑.๒ มุมหมอ

- เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษาผู้ป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุม
- อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

##### ๑.๓ มุมร้านค้า

- กล้องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ใช้แล้ว
- อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

#### ๒. ศูนย์บล็อก

- ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปร่างต่างๆ กัน จำนวนตั้งแต่ ๕๐ ขึ้นขึ้นไป
- ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ
- ภาพถ่ายต่างๆ
- ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

#### ๓. ศูนย์หนังสือ

- หนังสือภาพนิทาน สมุดภาพ หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้นๆพร้อมภาพ
- ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน
- สมุดเขียนยืมหนังสือกลับบ้าน
- อุปกรณ์สำหรับการเขียน
- อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเล่นเทป ตลับเทปนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง

#### ๔. ศูนย์วิทยาศาสตร์ หรือ ศูนย์ธรรมชาติศึกษา

- วัสดุต่างๆจากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่างๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แวนขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง ฯลฯ

## กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรมีวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

### ๑. การวาดภาพและระบายสี

- สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
- พู่กันขนาดใหญ่ ( ประมาณเบอร์ ๑๒ )
- กระดาษ
- เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อน

### ๒. การเล่นกับสี

- การเป่าสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
- การหยดสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
- การพับสี มี กระดาษ สีน้ำ พู่กัน
- การเทสี มี กระดาษ สีน้ำ
- การละเลงสี มี กระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก

### ๓. การพิมพ์ภาพ

- แม่พิมพ์ต่างๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย ฯลฯ
- แม่พิมพ์จากวัสดุอื่นๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายาง ฯลฯ
- กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ ( สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ )

### ๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่างๆ ไม้ขนาดแป้ง ฯลฯ

### ๕. การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่นๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็กปลายมน กาวน้ำ หรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

### ๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่างๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไม้ กาว กรรไกร สี ผ้า เช็ดมือ ฯลฯ

### ๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

### ๘. การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ฯลฯ

### ๙. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็กๆ รูปทรงต่างๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการ

### ๑๐. การสร้างรูป เช่น จากกระดาษปึกหมุด จากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือกผูกตั้ง ให้เป็นรูปร่างต่างๆ

## เกมการศึกษา ตัวอย่างสื่อประเภทเกมการศึกษา มีดังนี้

### ๑. เกมจับคู่

- จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
- จับคู่ภาพเงา
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก
- จับคู่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ใช้คู่กัน
- จับคู่ภาพส่วนเต็มกับส่วนย่อย
- จับคู่ภาพกับโครงร่าง
- จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- จับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน

- จับคู่ภาพที่ซ้อนกัน
- จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม
- จับคู่ภาพสมมาตรกัน
- จับคู่แบบอุปมาอุปไมย
- จับคู่แบบอนุกรม

## ๒. เกมภาพตัดต่อ

- ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

## ๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ภาพสิ่งต่างๆที่นำมาจัดเป็นพวกๆ
- ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน

## ๔. เกมวางภาพต่อปลาย ( โดมิโน )

- โดมิโนภาพเหมือน
- โดมิโนภาพสัมพันธ์

## ๕. เกมเรียงลำดับ

- เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- เรียงลำดับขนาด

## ๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ ( ลอตโต )

## ๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ ( เมตริกเกม )

## ๘. เกมพื้นฐานบวก

### กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า ฯลฯ
๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ลูกโลก ตุ๊กตาสัตว์ ฯลฯ
๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ ฯลฯ
๔. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์ ฯลฯ

### กิจกรรมกลางแจ้ง ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

๑. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับป็นปาย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน ฯลฯ
๒. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง ฯลฯ
๓. ที่เล่นน้ำ เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อนพลาสติก อุปกรณ์เล่นน้ำ เช่น ถ้วยตวง ขวดต่างๆ สายยาง กรวยกรอกน้ำ ตุ๊กตายาง ฯลฯ

### กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

๑. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ
๒. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ริปบิ้น แฉมา ห่วง หวาย ถูทราย

### การเลือกสื่อ มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

๑. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
๒. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

๓. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของศุภัญญาพัฒนาเด็กเล็ก
๔. มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
๕. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
๖. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช่สีสะท้อนแสง
๗. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
๘. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
๙. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

**การจัดหาสื่อ** สามารถจัดหาได้หลายวิธี คือ

๑. จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของสถานศึกษาของรัฐบาล หรือสถานศึกษาเอกชน ฯลฯ
๒. จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่นโดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถจัดสรรให้และสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์
๓. ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เองโดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา รูปภาพจากหนังสือนิตยสารต่างๆ เป็นต้น

**ขั้นตอนการดำเนินการผลิตสื่อสำหรับเด็ก** มีดังนี้

๑. สำรวจความต้องการของการใช้สื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้และกิจกรรม
๒. วางแผนการผลิต โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและรูปแบบของสื่อให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก สื่อนั้นจะต้องมีความคงทนแข็งแรง ประณีตและสะดวกต่อการใช้
๓. ผลิตสื่อตามรูปแบบที่เตรียมไว้
๔. นำสื่อไปทดลองใช้หลายๆครั้งเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
๕. นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริง

**การใช้สื่อ** ดำเนินการดังนี้

๑. การเตรียมพร้อมก่อนใช้สื่อ มีขั้นตอน คือ

#### ๑.๑ เตรียมตัวครูผู้ดูแลเด็ก

- ครูผู้ดูแลเด็ก จะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายและวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง
- เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ
- จัดเตรียมสื่อและวัสดุอื่นๆที่จะต้องใช้ร่วมกัน
- ทดลองใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

#### ๑.๒ เตรียมตัวเด็ก

- ศึกษาความรู้พื้นฐานของเด็กให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน
- เร้าความสนใจเด็กโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
- ให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลาย เล่นแล้วเก็บให้ลูกที่

#### ๑.๓ เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้

- จัดลำดับการใช้สื่อว่าจะใช้อะไรก่อนหรือหลัง เพื่อความสะดวกในการสอน
- ตรวจสอบและเตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสื่อ

## ๒. การนำเสนอสื่อเพื่อให้บรรลุผลโดยเฉพาะในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ควรปฏิบัติดังนี้

- ๒.๑ สร้างความพร้อมและเร้าความสนใจให้เด็กก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง
- ๒.๒ ใช้สื่อตามลำดับขั้นของแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้
- ๒.๓ ไม่ควรให้เด็กเห็นสื่อหลายๆชนิดพร้อมๆกัน เพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจกิจกรรมที่สอน
- ๒.๔ ครูผู้ดูแลเด็กพูดคุยกับเด็กและสังเกตความสนใจของเด็กพร้อมทั้งสำรวจข้อบกพร่องของสื่อที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
- ๒.๕ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมใช้สื่อ

### ข้อควรระวังในการใช้สื่อในการเรียนการสอน

การใช้สื่อในระดับปฐมวัยควรระวังในเรื่องต่อไปนี้

๑. **วัสดุที่ใช้** ต้องไม่มีพิษ ไม่หัก และแตกง่าย มีพื้นผิวเรียบ ไม่เป็นเสี้ยน
๒. **ขนาด** ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะยากต่อการหยิบยก อาจะตกลงมาเสียหายแตก เป็นอันตรายต่อเด็กหรือใช้ไม่สะดวก เช่น กรรไกรขนาดใหญ่ โต๊ะ เก้าอี้ที่ใหญ่หรือสูงเกินไป และไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป เด็กอาจจะนำไปอมหรือกลืนทำให้ติดคอหรือไหลลงท้องได้ เช่น ลูกบิดเล็ก ลูกแก้วเล็ก ฯลฯ
๓. **รูปทรง** ไม่เป็นรูปทรงแหลม รูปทรงเหลี่ยม เป็นสัน
๔. **น้ำหนัก** ไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะเด็กยกหรือหยิบไม่ไหว อาจะตกลงมาเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก
๕. **สื่อที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก** เช่น สารเคมี วัตถุไวไฟ ฯลฯ
๖. **สีที่เป็นอันตรายต่อสายตา** เช่น สีสะท้อนแสง ฯลฯ

### การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อที่ช่วยให้นักเรียนรู้นั้นช่วยให้นักเรียนรู้นั้นได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสังเกต ดังนี้

๑. สื่อที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด
๒. เด็กชอบสื่อที่ช่วยเพียงใด
๓. สื่อที่ช่วยให้นักเรียนตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
๔. สื่อที่ช่วยให้นักเรียนสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

### การเก็บ รักษา และซ่อมแซมสื่อ

การจัดเก็บสื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กฝึกการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ ครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ควรใช้การเก็บสื่อเป็นการลงโทษเด็ก โดยดำเนินการดังนี้

๑. เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะ ประเภทของสื่อ สื่อที่เหมือนกัน จัดเก็บหรือจัดวางไว้ด้วยกัน
๒. วางสื่อในระดับสายตาของเด็ก เพื่อให้เด็กหยิบใช้ จัดเก็บได้ด้วยตนเอง
๓. ภาชนะที่จัดเก็บสื่อควรโปร่งใส เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งที่อยู่ภายในได้ง่ายและควรมีมือจับเพื่อให้สะดวกในการขนย้าย
๔. ฝึกให้เด็กรู้ความหมายของรูปภาพหรือสีที่เป็นสัญลักษณ์แทนหมวดหมู่ ประเภทสื่อ เพื่อให้เด็กจะได้เก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง การใช้สัญลักษณ์ควรมีความหมายต่อการเรียนรู้ของเด็ก สัญลักษณ์ควรใช้สื่อของจริง ภาพถ่าย หรือสำเนา ภาพวาด ภาพโครงร่าง หรือ ภาพประจุด หรือบัตรคำติดคู่กับสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
๕. ตรวจสอบสื่อที่ใช้แล้วทุกครั้งว่ามีสภาพสมบูรณ์ จำนวนครบถ้วนหรือไม่
๖. ซ่อมแซมสื่อที่ชำรุด และทำเต็มสื่อที่ขาดหายไปให้ครบชุด

## การพัฒนาสื่อ

การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น ก่อนอื่นควรได้สำรวจข้อมูล สภาพปัญหา ต่างๆของสื่อทุกประเภทที่ใช้อยู่ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการ แนวทางการพัฒนาสื่อ ควรมีลักษณะ เฉพาะ ดังนี้

๑. ปรับปรุงสื่อให้ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก
๒. รักษาความสะอาดของสื่อ ถ้าเป็นวัสดุที่ล้างน้ำได้ เมื่อใช้แล้วควรได้ล้างเช็ด หรือปิดฝุนให้สะอาด เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ วางเป็นระเบียบหยิบใช้ง่าย
๓. ถ้าเป็นสื่อที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตขึ้นมาใช้เองและผ่านการทดลองใช้มาแล้วควรเขียนคู่มือประกอบการใช้สื่อ นั้น โดยลอกชื่อสื่อ ประโยชน์และวิธีใช้สื่อ รวมทั้งจำนวนชิ้น ส่วนของสื่อในชุดนั้นและเก็บคู่มือไว้ในซองหรือถุง พร้อมสื่อที่ผลิต
๔. พัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้อเนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริมพัฒนาการและเป็นของเล่นสนุกสนาน เพลิดเพลิน

## การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ครูผู้ดูแลเด็ก สร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน และครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ด้วยเหตุนี้ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กวัย ๓ - ๕ ปีเป็นอย่างดี และต้องเข้าใจโครงสร้างของการประเมินอย่างละเอียดว่าจะประเมินเมื่อไหร่และอย่างไร ต้องมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือและวิธีการที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผลของการประเมินนั้นเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การประเมินพัฒนาการอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติและนิยมใช้กันมาก คือ การสังเกต ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องและบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอ อาจกล่าวได้ว่าครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

### หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

๑. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาการเด็ก
๒. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
๓. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
๔. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
๕. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

### ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษา และทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังปรากฏในหลักสูตรการศึกษาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อย่างละเอียด จึงจะทำให้ดำเนินการประเมินพัฒนาการได้อย่างถูกต้องและตรงตามความจริง

๒. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกประจำวัน เหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน การบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับใช้บันทึกลักษณะเฉพาะหรือปฏิกริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่างๆรอบตัว เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก ที่จะเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามความต้องการ

๓. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

๔. ประเมินและสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว หรือนำเอาผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป อาจทำให้เกิดพลาดได้ ผลการประเมินดูได้จากผลที่ปรากฏในเครื่องมือประเมินและบันทึกพัฒนาการ เช่น ประเมินการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กอายุ ๓ ปี ปรากฏว่าย่างเดินขึ้นบันไดสลับเท้า

ไม่ได้ ก็ต้องมาตีความว่ากำลังขาของเด็กยังมีไม่พอที่จะเดินสลับเท้าขึ้นบันได อาจสรุปได้ว่าพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ยังไม่แข็งแรงเหมาะสมกับวัยต้องจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ส่วนขาต่อไป

๕. รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว ครูผู้ดูแลเด็ก จะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับรายงาน เช่น ต้องรายงานหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้เด็กนั้น ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอย่างไร เป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้วางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความต้องการต่อไป โดยศูนย์พัฒนาเด็กจะมีสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กใช้สมุดรายงานนั้นเป็นเครื่องมือหรือแบบรายงาน ผู้ปกครองได้ และถ้าครูผู้ดูแลเด็ก มีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็อาจจะเพิ่มเติมลงไปในสมุดรายงาน และต้องคำนึงไว้เสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใด ข้อมูลควรจะมี ความหมาย เกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญ การบันทึกข้อความลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์มากกว่าในทางลบ

๖. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ครูผู้ดูแลเด็ก ควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาศูนย์ฯ ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือ เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พูดคุยด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก ในการพัฒนาเด็กของตน

การติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองควรจะเป็นการติดต่อสื่อสาร ๒ ทาง คือ จากศูนย์ฯ ไปสู่บ้านและจากบ้านมายังศูนย์ฯ กระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะผู้ปกครองจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเด็กซึ่งครูผู้ดูแลเด็ก สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนได้เป็นอย่างดี สำหรับการติดต่อกับผู้ปกครองอาจทำได้หลายวิธีเช่น การติดต่อด้วยวาจา ได้แก่ การสนทนาด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ การเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครอง การติดต่อด้วยวิธีอื่น เช่น ป้ายติดประกาศ วารสาร ข่าวสาร ผู้รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น นอกจากนี้อาจให้ผู้ปกครองอาสาสมัครมาช่วยงานผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เล่านิทาน ร้องเพลงและอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ช่วยในเวลาเด็กทำกิจกรรมเสรี ช่วยสังเกตเด็ก บันทึกพัฒนาการและอื่นๆ อีกมากมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับครูผู้ดูแลเด็กเป็นอย่างดี

### วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

ในการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยแต่ละครั้ง ควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตมีอยู่ ๒ แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตเป็นวิธีการที่ครูผู้ดูแลเด็กใช้ในการศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อมีการสังเกตก็ต้องมีการบันทึก ผู้สอนควรทราบว่าบันทึกอะไร การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องนำมาบันทึกเป็นหลักฐานไว้อย่างชัดเจน การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบง่าย ๆ คือ

๑.๑ **แบบบันทึกพฤติกรรม** ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่าง โดยบรรยายพฤติกรรมเด็กผู้บันทึกต้องบันทึกทุกวัน เดือน ปีเกิดของเด็ก และวัน เดือน ปีที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง



**๑.๒ การบันทึกรายวัน** เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา ข้อดีของการบันทึกรายวัน คือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังช่วยชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี

**๑.๓ แบบสำรวจรายการ** ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียดเหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัย

**๒. การสนทนา** สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

**๓. การสัมภาษณ์** ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

#### **๔. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล**

โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน ( Portfolio ) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆรวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมข้อมูลอื่นๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงานเพื่อผู้สอนจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผลถ้างานแต่ละชิ้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากครูผู้ดูแลเด็กและไม่มีการนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเด็กหรือปรับปรุงการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นจึงเป็นแต่การเก็บสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มสะสมผลงานขีดเขียน งานศิลปะ จะเป็นเพียงแค่มุมสะสมงานเด็กถ้าไม่มีการประเมินแฟ้มสะสมงานนี้จะเป็นเครื่องมือการประเมินต่อเมื่องานที่สะสมแต่ละชิ้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็ก และเป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยครูผู้ดูแลเด็กและเด็ก

ผู้สอนสามารถใช้พอร์ทโฟลิโออย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครอง เพราะการเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มสะสมงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้าทีละขั้นของลูกของตนมีเพิ่มขึ้นจากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อมา ข้อมูลในแฟ้มสะสมงานประกอบด้วย ตัวอย่างผลงานการขีดเขียน การอ่าน และข้อมูลบางประการของเด็กที่ครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บันทึก เช่น จำนวนเล่มของหนังสือที่เด็กอ่าน ความถี่ของการเลือกอ่านที่ศูนย์หนังสือในช่วงเวลาเลือกเสรี การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ทักษะคิด เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนภาพของความงอกงามในเด็กแต่ละคนได้ชัดเจนกว่าเกรดการประเมินโดยใช้การให้เกรด ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงที่มาของการเลือกชิ้นงานแต่ละชิ้นที่สะสมในแฟ้มสะสมงาน เช่น เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดในช่วงระยะเวลาที่เลือกชิ้นงานนั้น เป็นชิ้นงานที่แสดงความต่อเนื่องของงานโครงการ ฯลฯ ครูผู้ดูแลเด็กควรเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการคัดสรรชิ้นงานที่บรรจุในแฟ้มของเด็ก

#### **ข้อควรพิจารณาในการเลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน มีดังนี้ คือ**

๔.๑ ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการและความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน

๔.๒ ข้อมูลที่รวบรวมจากผลงานต่างๆของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเลือกเก็บด้วยตัวเอง หรือผู้ดูแลเด็กกับเด็กร่วมกันเลือก

๔.๓ ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครอง

**๕. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก** ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่วไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบ เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

**๕.๑ การประเมินการเจริญเติบโต** โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจะบอกการเจริญเติบโตโดยรวม วิธีการใช้กราฟมีขั้นตอนดังนี้

เมื่อชั่งน้ำหนักเด็กแล้ว นำน้ำหนักมาจุดเครื่องหมายกากบาทลงบนกราฟ และอ่านการเจริญเติบโตของเด็ก โดยดูเครื่องหมายกากบาทว่าอยู่ในแถบสีใด อ่านข้อความที่อยู่บนแถบสีนั้น ซึ่งแบ่งภาวะโภชนาการเป็น ๓ กลุ่ม คือ น้ำหนักตามเกณฑ์ น้ำหนักค่อนข้างมาก น้ำหนักค่อนข้างน้อย หากพบว่าเด็กมีน้ำหนักมากหรือน้อยกว่าเกณฑ์มากเกินไปควรรีบปรึกษาแพทย์ทันที

**๕.๒ การวัดเส้นรอบศีรษะ** มีความสำคัญในการติดตามการเจริญเติบโตของสมอง ในเด็กที่มีเส้นรอบศีรษะเล็กกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอาจแสดงถึงความปกติของสมอง เช่น สมองเล็กกว่าปกติหรือ กะโหลกศีรษะเชื่อมเร็วกว่าปกติ ซึ่งหากวินิจฉัยได้เร็วและส่งต่อเด็กไปรับการรักษาทันท่วงที อาจช่วยแก้ไขความพิการนี้ได้ ในทำนองเดียวกันถ้าเส้นรอบศีรษะวัดได้มากกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็ก ซึ่งแสดงถึงเด็กมีหัวโตกว่าปกติอาจเกิดจากมีน้ำในสมองมากกว่าปกติ โรคนี้หากวินิจฉัยได้เร็วและเด็กได้รับการรักษาทันท่วงทีก็จะช่วยแก้ไขเป็นปกติได้เช่นกัน จึงควรวัดเส้นรอบศีรษะในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี ทุกครั้งที่รับบริการตรวจสุขภาพ

#### ขนาดรอบศีรษะในเด็กอายุต่างๆ

|                       |   |
|-----------------------|---|
| ทารกแรกเกิด - ๗ วัน   | เส้นรอบศีรษะปกติของเด็กแรกเกิดประมาณ ๓๕ เซนติเมตร |
| ทารกอายุ ๔-๕ เดือน    | กะหม่อมหลังปิดอย่างช้าไม่เกินอายุ ๔ เดือน         |
| เด็กอายุ ๑ ปี         | เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นอีกปีละ ๑ เซนติเมตร          |
| เด็กอายุ ๑ ปี ๖ เดือน | กะหม่อมหน้าปิดอย่างช้าไม่เกินอายุ ๑ ปี ๖ เดือน    |
| เด็กอายุ ๒-๕ ปี       | เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นอีกปีละ ๑ เซนติเมตร          |

**วิธีวัด** ใช้สายวัดตัววัดโดยให้ด้านหน้าผ่านบริเวณคิ้ว ด้านหลังผ่านบริเวณท้ายทอยส่วนที่โหนกที่สุด

**๕.๓ การตรวจสุขภาพปากและฟัน** คือการตรวจสอบและรักษาสิ่งผิดปกติของฟันและปาก การรักษาให้ฟันและปากสะอาดและมีสุขภาพดีอยู่เสมอ ผู้ดูแลเด็กควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาเด็กไปให้ทันตแพทย์ตรวจอย่างสม่ำเสมอ ปีละ ๑-๒ ครั้ง

นอกจากนี้ผู้สอนควรเข้าใจวิธีดูแลฟัน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้พิมพ์เผยแพร่เพื่อแนะนำเด็กและผู้ปกครองเพื่อดูแลรักษาฟันให้ดีอยู่เสมอ เช่น การแปรงฟันได้แนะนำให้วางแปรงตั้งฉากกับตัวฟัน ถูไปมาสั้นๆในแนวนอนให้ทั่วถึง ฟันทุกซี่ในปากทั้งด้านหน้าและด้านหลังควรแปรงฟันทุกครั้งหลังกินขนมหวานหรือหลังมื้ออาหาร

**๕.๔ การรับวัคซีนป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน** การให้ภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ แก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะจะทำให้เด็กไม่เป็นโรคต่างๆ เช่น โรคตับอักเสบบี โรคโปลิโอ บาดทะยัก ไอกรน และอื่นๆซึ่งอาจจะทำให้เด็กพิการหรือถึงแก่ชีวิตได้ กำหนดเวลาการให้ภูมิคุ้มกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๕

## การบริหารจัดการหลักสูตร

การนำหลักสูตรปฐมวัยไปใช้ให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ควรมีบทบาทดังนี้

### ๑. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๑.๑ ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร และมีวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑.๒ คัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กที่เหมาะสม โดยควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีวุฒิการศึกษาด้านอนุบาล ปฐมวัยหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค
- มีบุคลิกความเป็นครู เข้าใจธรรมชาติของเด็ก
- พุดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้
- มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด
- มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติต่อเด็ก
- มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล

และเป็นธรรม

- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

๑.๓ ส่งเสริมการจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึงและเสมอภาคและปฏิบัติการรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๔ ส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็ก ให้ความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

๑.๕ จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็กรายบุคคล

๑.๖ นิเทศ ติดตาม กำกับการใช้หลักสูตรและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

### ๒. บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก

๒.๑ จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตนเอง และครูผู้ดูแลเด็กกับเด็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน

๒.๒ ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อม ศักยภาพตัวของเด็ก และหลักทางวิชาการผลิต กระทำ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล

๒.๓ กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง

๒.๔ จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

๒.๕ สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้แล กิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

๒.๖ ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๗ ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

๒.๘ จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

- ๒.๙ ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- ๒.๑๐ ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น ภูมิใจในตัวเองและกล้าแสดงออก
- ๒.๑๑ ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี
- ๒.๑๒ จำแนกพฤติกรรมเด็ก เพื่อหาแนวทางส่งเสริม หรือแก้ปัญหารายบุคคล
- ๒.๑๓ ประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- ๒.๑๔ ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- ๒.๑๕ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร / กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- ๒.๑๖ พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ และทันต่อข่าวสารเหตุการณ์เสมอ
- ๒.๑๗ ทำหน้าที่วางแผนกำหนดหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้
- ๒.๑๘ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้

### ๓. บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

- ๓.๑ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก และเด็ก
- ๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
- ๓.๓ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๓.๔ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
- ๓.๕ อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก
- ๓.๖ ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับครูผู้ดูแลเด็ก
- ๓.๗ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
- ๓.๘ มีส่วนรวมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และประเมินผลการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

### ๔. บทบาทของชุมชน

- ๔.๑ มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในบทบาทของคณะกรรมการศูนย์ฯ สมาคม / ชมรมผู้ปกครอง
- ๔.๒ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ๔.๓ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
- ๔.๔ ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ๔.๕ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็ก เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน
- ๔.๖ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ๔.๗ ส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิทยาการภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ภาคผนวก

## คณะผู้จัดทำหลักสูตร

๑. นางสาวรานา ศักดิ์เจริญชัยกุล รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๑๒
๒. นางสาวกาญจนา แซ่หลอ รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๑๔
๓. นางสาวนันทนา ยอดทหาร รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๑๑
๔. นางสาวสมสา คำพรวน รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๒๔
๕. นางสาวจารุณี แซ่ลี รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๒๖
๖. นางสาวคณิศร ศักดิ์เจริญชัยกุล รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๒๗
๗. นางสาวชลธิชา บุญจอม รหัสนักศึกษา ๕๗๑๗๔๑๓๒๑๐๒๘